

Література

1. Андрухович Ю. Центрально-східна ревізія / Ю. І. Андрухович. — Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2005. — 96 с.
2. Миллер А. Ментальные карты историка. И связанные с ними опасности / А. И. Миллер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://www.timeandspace.lviv.ua/files/library/mental4537468ecf010.doc> – Назва з екрана.

УДК 81'42.133.1

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ СТАНИ ПЕРСОНАЖА КРИЗЬ ПРИЗМУ ГЕНДЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Лісова Ю.О.

к. філ. наук, ст. викладач кафедри іноземних мов і
новітніх технологій навчання

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Лінгвістика усе більше зосереджується на особистісних особливостях як компетенції. Звідси – підвищена увага до екзистенційних характеристик особистості, до переліку яких входить і стаття.

Гендерний підхід до інтерпретації художнього тексту зумовлений неспроможністю автора покинути межі свого соціального середовища й усвідомлення власного гендеру, що істотно впливає на процес створення тексту і його сприйняття. Лінгвістичні пошуки зазнають впливу понять "чоловічого" і "жіночого", що уможлиблює інтерпретацію мовної особистості письменниць-жінок [1, с. 30].

Проявляючи агресію, жінки надають перевагу емоційній і предметній формам, чоловіки – фізичній і вербальній [2].

Жіноче письмо позначене осмисленням унікальної жіночої суб'єктивності через проблеми психології, тілесності, автобіографізму, приватності [5, с. 58].

Екзистенційна проблематика творів сучасних авторок нерозривно пов'язана із епохою постмодернізму: потреба у звичайному людському спілкуванні, оберігання особистісного простору, комунікативної неспроможності, подолання самотності, намагання віднайти себе в "іншому" в пошуках власної ідентичності зближує усіх авторів-постмодерністів [5, с. 65].

Із комунікативної точки зору у художніх текстах проявляється стереотип про дружній, підтримуючий характер [4, с. 3] жіночого письма. Подоланню відстані між читачем і автором сприяє розповідь від першої особи, сповідальність жіночої манери письма [6; 7; 8]. Така особливість жіночих творів тлумачиться літературною критикою як прагнення жінок-читачів і жінок-авторів до обміну спільним, чужим для чоловіків досвідом, а "щоденниковість" письма свідчить про сприйняття процесу написання-прочитання твору як міжособистісної комунікації [4, с. 3; 7, с. 64]. Ця тенденція присутня у романах А. Гавальди « Je l'aimais », « 35 kilos d'espoir », переважній більшості новел у збірці « Je voudrais que quelqu'un m'attende quelque part ». У прозових творах А. Нотомб « Antéchrista », « Attentat » оповідь також ведеться від першої особи, а роман « Mercure » написаний у вигляді щоденника. Перші ж слова щоденника містять таємницю, якою авторка хоче поділитися з читачем:

Pour habiter cette île, il faut avoir quelque chose à cacher. Je suis sûre que le vieux a un secret. Je n'ai aucune idée de ce que ce pourrait être ; si j'en juge d'après les précautions qu'il prend, ce doit être grave (Nothomb, M). Таке прагнення авторки сприяє інтимізації, створює ефект близькості. Місце дії – острів (île) – надає магічного ефекту і передчуття справді присутньої у сюжеті таємниці, що підтверджується такими лексичними одиницями, як *quelque chose à cacher* ("щось приховувати"), *un secret* ("секрет"). Характер фраз нагадує жіночу розмову tête-à-tête, у якій присутні плітки та припущення ("Я упевнена, що у старого є таємниця. Поняття не маю, що це могло б бути, але, якщо судити по тому, наскільки він обачний, це повинно бути щось серйозне.").

Ознаками, притаманними жіночому баченню досліджуваних станів, є прояв типово "жіночих" почуттів, прояв інтересу до дрібних деталей оточення,

важливість розмови як знаку близькості, відчуттів (звуків, запахів, дотиків, візуальних образів), концентрація уваги на особистісних характеристиках, подробицях людського життя, поведінці, зовнішності. Мовними засобами реалізації цих тактик на синтаксичному рівні виступають повтори, паралелізми, антитетичні конструкції, риторичні запитання, номінативні речення. Одноманітність синтаксичних прийомів, еліптичність і парцеляція надають емоційності висловлюванням жіночих персонажів у ситуації самотності.

Лексико-семантичні засоби характеристики мовлення персонажів жіночої статі представлені евфемізмами, перифразами, інтенсифікаторами. Удаючись до стилістичних прийомів іронії, метафори, метонімії, оксюморону, авторки репрезентують екзистенційні стани жіночих персонажів у термінах тілесного, біологічного, фізіологічного.

Література

1. Дорош О. О. Лінгвокогнітивні і комунікативні аспекти авторського жіночого мовлення в романах Маргеріт Дюрас : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.05 / Дорош Ольга Олександрівна. — К., 2006. — 206 с.
2. Жданова Е. В. К гендерным аспектам психолінгвистического типажа коммуникантов [Электронный ресурс] / Елена Викторовна Жданова // Режим доступа : <http://www.lingvomaster.ru/files/319.pdf>. – Назва з титул. екрану.
3. Кирилина А. В. Гендер : лингвистические аспекты : монография / Алла Викторовна Кирилина. – М. : РАН, 1999. – 180 с.
4. Козачишина О. Л. Лінгвістичні прояви гендерних характеристик англomовних художніх текстів (на матеріалі американської прози ХХ ст.) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04 / Козачишина Оксана Леонідівна. – Київ, 2003. – 316 с.
5. Крупка М. Екзистенційна проблематика в сучасній жіночій прозі / М. Крупка // Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство : [зб. наук. праць]. – Рівне: Рівненськ. держ. гуманітарн. ун-т, 2007. – Вип. XVII. – С. 58–67.

6. Bemstein C. G. Language and Gender / C. G. Bemstein // The Text Beyond. Essays in Literary Linguistics / ed. by C. G. Bemstein. – Tuscaloosa ; L. : Univ. of Alabama Press. – 1994. – P. 177–178.

7. Morris P. Literature and Feminism / P. Morris. – Oxford : Blackwell Publishers, 1993. – 217 p.

8. Stanley J. P. Consciousness as Style, Style as Aesthetic / J. P. Stanley, S. P. Wolfe // Language, Gender and Society / [ed. by B. Thome, Ch. Kramarae, N. Henley]. – Cambridge : Newbury House Publishers. – 1983. – P. 125–140.

УДК 811.111-26

ФОРМАЛЬНИЙ І ЗМІСТОВИЙ ПАРАМЕТРИ ЦІЛІСНОСТІ ТЕКСТУ

Матковська Г. О.

викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування №1 факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»

За визначенням О. М. Мороховського, текст – це цілісне комунікативне утворення, якому притаманні структурно-семантична, композиційно-стильова і функціональна єдності [1, с. 192]. Текст характеризується рядом категорій або стандартів. Український філолог О. О. Селіванова наводить і обґрунтовує перелік категорій тексту, до яких належать цілісність, дискретність, інформативність (з підкатегоріями фактуальності, концептуальності, підтексту, аксіологічності, емотивності), зв'язність, континуум (з підкатегоріями прогресії, стагнації, часу та простору), референційність, антропоцентричність (адресантність, адресатність), інтерактивність (з підкатегоріями інтенційності, стратегічності, інтерпретації, ефективності) й інтерсеміотичність [2, с. 499]. За представленою класифікацією критерії тексту ієрархічно впорядковані з виокремленням глобальних категорій і більш вузьких підкатегорій.